

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільх і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

До ситуації.

Тепер вже і вірноконституційна велика посілість німецька вступила у вир розбурханої політики чесько-німецької. До тепер держали ся німецькі пани осторонь від німецького народу так, як чеські від чеського народу. Виступлене кн. Шварценберга на справоздавчій вічу в Будивичах спонукало гр. Освальда Туна спросити до себе провідирів більшої посілости німецької, щоби забрали голос в справі язикових розпоряджень в Чехії. В его приватнім мешканю у Відні явило ся 10 членів палати панів і 14 членів ради державної і они всі виступили против язикових розпоряджень, але заразом і зганили німецьку агітацію в Чехії против держави і династії. Обради отворив гр. Тун промовою, котра була мов програмою цілої дебати і дуже добре віддає погляди вірноконституційної більшої посілости німецької. Дятого подамо єї в цілости:

В виду незвичайно сильної, казав гр. Тун, політичної енуціяції з противного табору і в виду запутаної ситуації політичної висказано з кількох сторін бажане, щоби скликати збори провідирів і делегатів цілої вірноконституційної більшої посілости. Я так і зробив в переконаню, що ясне представлене відносин і наших поглядів в теперішню пору конче потрібне.

Звісно загально і аж надто добре, як грізний стан викликали так односторонно і мимо всякого остереження видані розпоря-

дження язикові. Не зважано на всі справедливі взгляди на Німців. Заміткою, що не дасть ся нічого змінити, поставлено Німців перед довершеної факт — а они того факту не прийали. Як би Німці самі не були опамятали ся, яку велику жертву на них наложено, то їх була би потім мучила сьвідомість побіди і гордість їх противника. Многі консервативні і чеські послы, а найсильнійше кн. Шварценберг спізнали велику вартість чеських здобутків не лиш у внутрішнім змісті розпоряджень язикових, але також і головний успіх в остаточнім переломаню німецького язика урядового і в прогнаню на завєсди „мрачної“ області німецького язика. Трудно без більшого браку чувства дотикати ся болючої рани, а опір Німців може аж тегер оцінять ті Німці, котрим мусить стати ветидно від подяки кн. Шварценберга.

Німці взяли ся до найсильнійших средств оборони, парламент доведено через обструкцію до застої. В Чехії, де рух, якого ніколи не можна було сподівати ся, обгорнув веї веретви населеня, виступають під знаком як найбільшої опозиції прояви, яких доси не бувало. При тім мушу на жаль сконстатувати, що якась часть наших соплемінників дала ся пірвати до діла, котре змушує навіть вірних і випробованих товаришів висказати як найострійший осуд. Кождий крок, кожде слово поза границею шкочить дуже і дискредитує правну борбу. Мушу висказати бажане, щоби Німці в своїй опозиції против розпоряджень язикових держали ся таких границь, в котрих могли би сьміло оказати нашу політичну приналежність. Задача більшої посілости

єсть певно не та, щоби підпирати борбу противно виджу важний обовязок більшої посілости в тім, щоби она старала ся по можности вишукати підставу, на котрій можна би пробовати порозуміння обох народів, так безвзглядно конче потрібного для краю і держави.

Що зі сторони правительства були підпринимані кроки до якоїсь якциї порозуміння, стало звістним через правительственні органи. Можу заявити, що і я добровільно був чинний в тім напрямі, бо виджу найбільшу заплачу за політичну роботу в успіхах, а я ще ніколи не видів, щоби успіхи здобувано словами і видаваними покличками. При тім виходив я з того погляду, що правительство мусить вишукати позитивні основи для переговорів і поставити партиям предложеня, котрі би щось значили. Односторонні переговори з правительством були при тім зовсім виключені.

Все не удало ся, і то ми довідали ся також через правительственні органи, котрі тепер звалюють одвічальність за то лиш на самих Німців. Коли правительственні органи кажуть, що Німці тому всему перешкодили, бо стоять уперто при жадачу скасованя розпоряджень язикових, то нехай би так само чесно заявили, що і Чехи держать ся не менше уперто. Що значить вся ніби то прихильність з чеської сторони, не виймаючи і кн. Шварценберга, коли яко перше усліве згоди жадає ся признане розпоряджень язикових? Така прихильність нагадує живо той славний білий лист, котрим хтось хвалить ся, а котрого ще ніхто не видів.

Буковинська Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смаль-Стоцький.

(Далше.)

Історія „Согласія“ показує нам докладно, як успішно посторонні впливи підпомагали змагання проф. Івана Глібовицького, ворожі рускій мові і поглядам на природний розвиток рускої народности. А не було нічого тоді, що могло б такі пагубні впливи професора рускої мови нівечити, не було навіть хрестоматії для науки нової рускої літератури, котра як би була в руках учеників, не одного була би спамятала і навчила, що теорії професора мильні і пагубні для нашого народу. Вправді появиля ся 1868-го р. читанка Тороньского для висшої гімназії, але галицька рада шк. краєва єї не затвердила і таким чином не була она допущена до ужитку шкільного і на Буковині. Аж коли 1870-го і 1871-го р. появиля ся читанка Барвіньского і зайшла обава, що сю книжку прикажуть уживати при науді рускої мови і на Буковині, тоді чим борше в короткій дорозі завів Глібовицький (з

1872-им р.) на черновецькій гімназії читанку Тороньского; розпорядження шкільної власти я на се не нахожду нігде! Зрештою в часах Глібовицького уживали ся ще ось які книжки: Граматика Осадши — очевидно видане друге з 1864 р. бо воно „твердше“; Читанка для висшої гімназії ч. II і хрестоматія Головацького. Церковно-словянської мови в висшій гімназії учив Глібовицький після Міклошіча і р. 1867-го після Добрянського.

По семи літах такої діяльности на черновецькій гімназії переніс ся Глібовицький яко професор рускої мови до саме тоді отвореної учительської семінарії в Чернівцях, щоб і там ширити свої погляди і ідеї і зацілювати їх в душу будучих учителів народних.

Місце Глібовицького заняв в гімназії на один (1872-ий), рік Северин Білікевич, котрий в V-ій класі учив історії літератури XI в., в VI-ій класі крім відмінюваня старосл. дієслів після Міклошіча і читаня хрестоматії Головацького ще також історії літератури XII-го і XIII-го в., в VII-ій кл. повторив старосл. відмінюванє і науку о звуках а також вчив старосл. складні і читав хрестоматію Головацького, а в VIII-ій класі читав читанку Тороньского, Слово о полку Игоревім і вчив історії літератури XVIII-го і XIX-го в. В задачах той сам напрям що за Глібовицького.

По році переніс ся Білікевич до учительської семінарії а его місце заняв др. Клим Ганкевич, але він учив руского від 1873—1875-го

р. лише в висшій гімназії; в низшій гімназії учив тоді Іван Кубієвич, що переніс ся відтак до Росії, рідше Шармакевич.

За Кліма Ганкевича змінє ся трохи напрям науки рускої мови. Він учить в V-ій класі історії літератури XI-го в., в VI-ій кл. історії літератури XII-го і XIII-го в., в VII-ій кл. історії літератури XVII-го і XVIII-го в.; читанку Тороньского запровадив він также в VII-ій класі і читав єї, як каже, з „естетично-критичними поясненнями“; в VIII-ій кл. читав далше читанку Тороньского і вчив історії літератури XIX-го в. Уже в тім розкладі науки, особливо-ж в тім, що читанку Тороньского читали ученики вже і в VII-ій кл., бачимо поступ. В задачах подибуюмо теми з нової літератури як: „Головний естетичний и психологичний момента въ Наталцѣ Полтавцѣ“ „Значеніе Котляревского въ нашій литературѣ“ „Якое значеніе мають приповѣдки и пѣсни народніи“ „Житіе простолюдина ведля Основаненка“ „Характеръ Гамаліи“ „Природно-волнистый (?) ходъ фантазіи Шевченковой“ „Для чого становить выступленє Котляревского эпоху въ нашой литературѣ“ „Значеніе Квѣтки въ нашой литературѣ“ „Характер Наталки“ „Характеристичніи знамена нашихъ лиричныхъ сочиненій“ „Характеръ поезій Шевченковыхъ“ — ба навіть такі як: „Бесѣда при заложеноу читалцѣ“!

Така наука була в силі розбудити интерес до духового житя Руси в теперішности і загірті

Правительственні органи принесли в комунікаті відкриті, після котрого „маркантиним позапарламентарним“ личностям повірено дати почин до переговорів угодних, котрі розбили ся, бо проводирі поступової партії не хотіли на то згодити ся. Хоч змаганя тих незвістних, ведені без сумніву в патріотичнім намірі, я вповні оціняю, то все таки констатую супроти публичного твердження, що ті незнакомі не належать до групи більшої посілости. Констатую то лиш ддятого, щоби тим ствердити, що поступоване більшої посілости не єсть взагалі зависиме від згоди на то проводирів партії поступової. Обі партії єсть независимі і самостійні, наші відносини не підрядні, але рівнорядні.

Деякі газети кажуть, що оголошене звістного комунікату у Fremdenblatt-і єсть доказом на свідомість своєї сили у Гр. Баденього — я признаю ся, що я із признаня ся до якоїсь невдачі здогадував би ся скорше безсильности. Але як-раз та безрадна безсильність, котра рішучим противникам нашої конституції додає відваги висказувати зовсім отверто свої гадки, що валять основи, котрі то гадки вже через само їх сильне акцентоване могли би зрушити внутрішню звязь і сильне на зверх становище нашої монархії, змушує нас нині більше як коли небудь до того, щоби ми називали ся вірноконституційними. З огляду на традиції, котрими гордиться наша партія, котра не стремить до нічого більше, як лиш до того, щоби серед всяких обставин служити вірно цісареві і державі, взиваю Вас, мої панове, щоби Ви висказали безвзглядно свої погляди о теперішнім положеню.

Спілки для продажі збіжа.

Продаж збіжа і взагалі пільних плодів є така сама важна для рільника, як урожай, а може ще і важнійша. Що рільникови з того, що зародило збіже і він зібрав его вчас і зложив як належить, коли нема его як продати? Донерва у ціні продажі приходить рільникови заплата за его труд і стараня. Ми вже виказали, як посередники і біржи старають ся обнизити або підвишити ціну збіжа, як їм треба і таким способом видерти рільникови більшу половину пожитку его праці. Коли зародить, ціна штучно спадає і рільники мусять продавати за безцін, а коли голод, то купці гонять ціну в гору і рільник мусить у біді сам ще купувати за такі великі гроші. Одиною радою на той вициск є знесенє або хоть реформа біржи та спілки рільників для продажі збіжа.

Знесенє бірж збіжєвих або хоть єї реформи можемо домагати ся в соїмі або в радї державній через послів, тому треба вибирати таких послів, щоби стояли за рільничю, за мужицкою справою а не шли рука в руку з панями та богатими спекулянтами. Про те вже і не потребуємо говорити, бо кождий знає, яке велике значіне для долї народа має вибір послів. Посли заступають інтереси своїх виборців перед иншими класами і народностями. Але не можна у всім спускати ся тільки на послів а і самим громадянам треба брати ся до самопомочи, ратувати ся спільними силами. Таким способом що до поправи ціні збіжа є спілки для продажі збіжа.

В инших краях показало ся, що дуже добре, коли самі господарі стануть до спілки і возьмуть ся до продажі збіжа. Там они поробили великі спілки, побудували шпихліри на зєпни збіжа, або парові млини спілкові, де самі мелють свое збіже і відтак муку розеплають по цілім свїті або роблять великі достави для війска за ліпшу ціну як би дав кождий посередник. Навіть вже і до того взяли ся, що будують різні і там ріжуть рогату худобу і безрого, щоби позбутися купців-різників. Так роблять у других краях а чи не можна би і у нас завести таке? Тяжко, — скажете — але і там-тим оно приходило не легко; і они мусїли з початку міркувати і пробувати, горнути ся до купки, доки невидючі і боязливі не переконали

ся що спілки такі можливі і приносять велику користь, а тогди пішло вже легко, бо люди самі вже пхали ся до спілки і ті спілки розросли ся на великі підприємства. Кождий початок малий і тяжкий, але не треба его лякати ся а відважно і витривало брати ся до діла з надїєю на ліпшу будучність.

До спільної продажі збіжа треба насамперед спілників, а наші люди дуже неохотно стають до спілки, одні другим недовіряють, нема щирости, взаїмної любови і довіря. Треба отже старати ся, щоби то було. Дальше: збіже на продаж повинно бути о скілько можна однако, однаково чисте. У нас у кождого господаря инше збіже. А чому? Бо кождий має инше насїне, инакше ходить коло свого збіжа, кождий инакше его вичищує а всі по найбільшій частини лиш віячкою на вітрі, а млинків дуже мало. Отже що робити? Треба насамперед о то старати ся, щоби в одній громаді, коли вже не всі люди, то бодай кількох господарів, найблизших свояків, добрих приятелів, уживали однакового насїня, однаково добре обрабляли поле і однаково добре очищували збіже. До спільної продажі збіжа треба спільного шпихліра. А де він? Громадський? А як громада не дасть? Нема тогди иншої ради, лиш щоби у одного із спілників зробити екклад збіжа. Але тогди той один мусїв би взяти на себе роботу в шпихліри: приймати збіже до него, записувати і видавати, очищувати і сортувати, доглядати, щоби не зіпсувало ся. А то велика трудність і хто небудь не зробить того, бо хоч би знав всю роботу в шпихліри і мав найліпшу волю єї робити, мусїв би ще бути письменним чоловіком. З того виходить, що в спілці для продажі збіжа мусїв би бути бодай один письменний чоловік. Ба, але тепер найважнійше: де его і кому продавати? Ану-ж дотеперішні купці змовлять ся і не схотять купити? Ну, того нема чого так дуже боятися: купець би таки знайшов ся, лиш треба би уміти торгувати збіжем, знати де вишукувати купця. З того всего виходить, що, аби у нас могли позаводити ся спілки для продажі збіжа, треба ось чого: Передовсім треба людей, котрі би мали духа підприємчivosti і спільности, котрі би були взаїмно щирі для себе і вірили собі; треба щоби такі люди дібрали ся і щоби межі ними був бодай один такий, котрий би знав ся на торговлі збіжем (бодай трошки) та був письменний. Дальше треба, щоби ті люди вже тепер порозуміли ся з собою і уживали однакового насї-

серце молодїжи до свого рідного народу, при такій науці — по Глїбовицїм — ученики мов на свїті народили ся, хоть правду сказавши і та наука не була така, якою має бути наука рускої мови в школах середних. „Тверда“ мова Глїбовицкого трохи помягла і тим також наблизили ся ученики до дійсности. В тій обставинї мав „Братний Союз“ свою опору.

На ті часи припадає також значне розширене прав рускої мови в черновецькій гімназії. Дня 11-го листопада 1873-го р. постановила шкільна власть, що наука гр. кат. релїгії в тутешній гімназії має удїляти ся в рускій мові не лише в IV-ій кл. але також в I-ій, V-ій, VI-ій і VII-ій кл. Правда, з сею постановою зайшли до черновецької гімназії і учебники релїгії Гушалевича, Попеля і Цибука, в котрих руска мова в найогиднійший спосіб покалічена, але все таки се новий здобуток, а учебники могли з часом, як се вже дійсно стало ся, замінити ся другими, ліпшими що до мови. Релїгії учив Русинів уніятів о. Стрийський (1874—1878), муж вельми симпатичний, котрий ще й свївом звав приєднати не одно молоде руске серце для свого народу. „Согласіє“ просило о. Стрийського, щоб учив свїву, і він радо підняв ся сего труда.

1875-го р. в осени став др. Клим Ганкевич секретарем університету і суплентом для рускої мови і літератури на університеті в Чернівцях, а на опорожене місце учителя рускої мови в гімназії повернув назад з семінарії учительської Северин Білінкевич, і учив єї аж до р. 1890-го, в котрім зїстав іменованим професором математики і фізики в учительській семінарії в Чернівцях.

З Білінкевичом повернули назад в гімназію часи, засади і ідеї Глїбовицкого. По корот-

кій полекції для рускої мови за Ганкевича наступила для неї знов тяжка доба.

Першого року т. зя. 1876-го остав ще той сам плян науки, який завів Ганкевич. В низших класах іде наука грамматики, читаня, писаня, як се зрештою і тепер дїє ся, а в виших класах наука старословенської або церковнословенської мови і історії літератури аж до найновїших часів. Але вже 1877-го р. наступила така зміна, що в VII-ій кл. учить Білінкевич історії літератури XIV-го, XV-го, XVI-го, XVII-го і XVIII-го в. і читає читанку Тороньского, „з естетично-критичними поясненями“, а в VIII-ій кл. читає читанку Тороньского, бере крім того метрику і поезику але не вчить історії літератури XIX-го лише XIV-го в. ! Від того часу історія літератури XIV-го віку?! — все а все припадає на VIII-му класу аж до р. 1888-го, в котрім в VIII-ій кл. учить він нарешті історії літератури XIX-го в. „з відповідним читанем.“

Що до задач, то знов повертають майже дословно теми Глїбовицкого, як: „На себя ропши.“ і т. д.; а „граматическія упражненія въ старословянскомъ“ в V-ій, VI-ій ба навіть в VIII-ій кл. ідуть правильно аж до р. 1886-го, в котрім перший раз читаємо: „Письменныя упражненія въ переводѣ изъ старорусского“; відтак такі „упраженія“ Богу дякувати більше вже не подбують ся. Правда, бувають также теми із новїшої літератури рускої, особливо поясненя ріжних приказок руских писателів як Котляревского, Квітки, Костомарова, Шашкевича, Устияновича, Шевченка, Могильницкого, але при тім кїдає ся в очи страшна недбалість учителя, котрий в 1883-ім р. дав в VIII-ій класї ось яку тему: „Характеръ Наташки

Полтавки (в драматичномъ сочиненїи тогож имени Григорія Квѣтки)?!

В мові Білінкевича можна видїти найріжнійші і найінжнійші відтінки твердості „язичія“: подекуди, як 1878-го, то знов аж 1889-го р. подибує ся одно, двоє **ѡ**, звичайно-ж перемагає „середне язичіє“, але воно доходить в 1880-ім р. до того, що Білінкевич сьміло (не вже-ж і се після приписаної граматки Осадци?) уживає форм як: древняго, перзійскаго і т. д. Оттаке хвильоване в мові п. Білінкевича має свою причину в загальнім ходї життя народного в тих часах на Буковині і є немов его відблеском. Коли в „Рускій Бєсїдї“ підїмали сьмілійше голову елементи народні, тоді Білінкевич уважав за відповідне, трохи з твердості „язичія“ попустити, коли-ж „обєдинителї“ почували ся вповні панями без суперників, тоді твердість „язичія“ доходила до найвишого щєбля. В 1884-ім р. народовці взяли верх в руских товариствах, від того часу чим раз більше мякне мова Білінкевича і наближає ся до мови народної, а від часу як я разом з проф. Гартнером в пропамятнім письмі до міністерства просвїти а відтак в „Minoritätstrotum“ виказав всі надужитя і цілу самоволю учителів рускої мови в трактованю тої мови, від тоді навіть такі учителї як Білінкевич не мали вже більше відваги при збільшеній прилюдній контролі плюгавити до неспїзнаня лице рускої мови.

(Дальше буде).

я і однаково управляли збіже, та в такій свільності, яку би уважали за найпотрібнішу. Треба би, щоби один з них зробив у себе склад збіжа, а другі щоби помагали йому опієся на складі очищувати і сортувати. Наконєць треба би, щоби вони мовчали о тім, що заложили со-бі спілку, щоби о тім ніхто не знав, а особли-во дотеперішні кукаї, котрі би їм схотіли може робити конкуренцію в продажі. Таких людей у нас ще дуже маленько, але все-таки вже би деє знайшли ся, а скоро би лиш раз заложи-ли маленьку спілку, то она би незадовго роз-роста ся і станула сьміло і отверто на ноги. За нею пішли би відтак і другі.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 15. липня 1897.

Класифікація рускої паралельки при вишній гімназії в Чернівцях випала дуже добре. На 43 учеників тої класи отримало 8 степенів з відзначенем а іменно І. Сорочан, Д. Войнович, П. Катеринюк, А. Гриник Н. Святинчук, Джулинський, Городицький і Дарійчук. 22 першу класу, 7 дру-гу класу, а з між них двох з одного предмету, так що можуть подавати до ради шкільної о позволене здавати поправку по вакаціях, один отримав третю класу. Чотирох учеників дістало поправку а один не класифікований. Сей вислід покаже ся дуже добрим, коли зважимо, що рус-кі ученики мусіли бороти ся з трудностями ні-мецької мови, бо як звісно наука в паралельках так уладжена, що більше предметів учать там по німецьки як по руски. До другої класи перей-де 32 учеників а з чотирох, взглядно шістьох поправок на всякий спосіб перейде не менше як половина, так що друга класа руских паралельок буде нарік мати найменше 35 учеників.

Руска Бурса Народного Дому розпустила вже своїх вихованців на шкільні ферії. Вислід класифікації задовольняючий а у вихованців з першої класи гімназійної, котрих було 16 навіть дуже добрий. Зміж них є п'ятьох з відзна-чаючим степенем, один отримав поправку а один другу класу. Ученики з народних шкіл ви-казали ся також всі задовольняючими свідощтва-ми. Тільки трох учеників з виших клас гімна-зійних, котрих Виділ прийняв задля висшої оплати з лихими свідощтвами в шкільній науці не поправили ся і в бурєї та отримали недо-статочні класи. Для того Виділ буде звертав тепер увагу при прийнятю передовсім на добрі свідощтва учеників.

Конкурса. На посади двох молодших учи-телів при п'ятикласовій хлопчачій школі і на по-саду старшої учительки при п'ятикласовій дів-чачій школі у Вишніці з німецькою виладовою мовою і рускою та польською яко предмет шкіль-ний — розписує конкурса повітова рада шкільна з речинцем до кінця липня.

Уже напевно має від завтра ходити елек-тричний трамвай в Чернівцях. Але ми ще нині не довіряємо тому посідньому речинцеві і ка-жемо: побачимо... А тим радше можемо так ска-зати, бо хоть все готове та нема ще — тарифи їзди. А се прецінь найважнійше.

Нічим Пядики против великого нещастя, яке стало ся на двірці Гентосте коло Копенгагі. Поспінний поїзд віхав з цілим розгоном на осо-бовий, що стояв там готовий до відїзду і роз-бив всім вагонів. Згинуло 33 особи, між ними девять дїтий а шістьдесят осіб тяжко покаліче-них. Два амбулансові поїзди спровадили покалі-чених до Копенгагі; з них померло п'ять в до-розі а богато боре ся з смертю в шпитали. Тим потягом вертали люди з прогульки до Ко-пенгагі і в повороті згинули у таким нещастю. Перед шпиталем плачуть та ридають рідні тих нещасливих а їх страшна розпука наповнила смутком і страхом ціле місто.

Виміна дїравих гульденів або взагалі ушкоджених на вазі однориньскових монет скін-чала ся в державних касах з днем 15. липня с. р. Міністерство скарбу порозуміло ся з угор-

ским міністерством і продовжило речинєць ви-мїни ще о один рік до 15. липня 1898 року.

Безпечний довжик. Редакція одной поль-ської газети у Львові одержала такий лист з просьбою о поміщенє: Єсьм сином учителя, в Устю зеленім, вдівця обтяженого 5-ма дїтьми, з котрих двох моїх братів є в Тернополи, стар-ший в VII. класі, молодший в II. класі гімнази-яльній. А я (Н. Н.) єсьм третій. По вакаціях маю пійти до гімназії (бо маю велику охоту до науки) також, а що отець мій є занатто убогий, длятого-ж удаю ся до поважаної Редакції з просьбою чи би не оголосила в дневниках (без оплати) Поважаним Передплатникам о тім і чи би був з них котрий так ласкавий позичити мені 1000 зл. а. в., а я, як Пан-Біг дасть, чимсь буду, віддам з процентом 1.250 зр. на 5 лїт на 6% відда-ючи річно по 250 зр. з тим застереженем, щоби По-важаний Пан Добродій, котрий позичить, не жа-дав за тих 12 лїт проценту, за що буду ему винен до смерти влячність і образованє а Пова-жаний Редакції також. Дуже перепрашаю, що так сьміло постунивем, але милосердя над бід-ним сиротою, горнучим ся з цілого серця до на-уки, Поважана Редакція, а Бог нагородить моїм Добродієм. — Усте зелене, 8. липня 1897.

Се дитинне предложєне будучого гімна-зиста може принести цілком поважні наслідки, бо не оден батько допоміг так чужій дитині до-бити ся хлїба. А процента... їх вже відберєє хороша (або й нехороша) доня добродійного батька...

Самоубійство Мальвіни Міссонівни, уче-ниці приватної семінарії учительської, викли-кало у Львові немагу сензацію. Міссонівна, донька листонеса з Бродів удержувала ся з лекцій і через якийсь час була взірцевою уче-ницею, але відтак зачала занедбувати ся в науках, так що з кінцем сего року дістала злу ноту. Міссонівна бажала виїхати на приватну лекцію, але коли деякі єї крутарства з поруча-ючими листами викрили ся, винила розчин фос-фору з сїрників і мимо помочи лікарської до 24 годин померла. Причину того занедбаня в науці приписують моральному упадкови самоубійниці, до чого єї мала спонукати тоснодіня, у котрої мешкала. Польські газети львівські розписують ся широко над сею цілою справою, домагаючи ся слїдства і доходження поліції, а взглядно пока-раня виновників деморалізації молодих дівчат-учениць.

Отруїло ся грибами дня 8. н. ст. липня трое людей в Паївці, селі повіта скалатського, а то: матір, шіснацятилїтний син і девятилїтна донька. Навіть привезений ще в пору лікар не був в силі привести слабих до здоровля.

Чесна родина. У Відни зголосив ся на поліцію паляч Франц Лянкочи. При переслуханю дізнали ся, що єго жінка відєджує кількамісяч-ну кару за ошуканьство а єго теща запиває ся страшенно. Передвчєра прийшла до дому аж о п'ятій годині рано в нетверезім стані і почала з зятем сварку. Зі сварки прийшло до бійки: Лянкочи вправ в злість і завдав теци такого сильного полишника, що она впала трупом. Ви-новника відставили до суду, а слїдетво викаже правду єго слів.

Снямський король хоть такий богач, що і передлїчити єго годі а таки знає ціну гроша, і в такім дусі виховує своїх синів. Лист, який він написав перед чотирма роками до своїх синів, коли они вибирали ся в подорож по Европі, не міг би острїше написати урядник батько або господар на кільканайцятьох моргах ґрунту. „Коли в чужій стороні,“ пише король Чулянго-корн — „не буде у вас змоги показати свое першеньєто перед другими, то краще поводитись вам, як звичайні люди. Ви не повинні гордитись тим, що ви — королівські принци: того не може чинити також ваша свита. Розходи на ваше ви-хованє плачу зі своїх особистих доходів а не з державних грошей. Ті розходи мають більше значіне, ніж наличні гроші, бо вихованє має не-звичайно ціну, якої вам ніхто не забере. Я хочу дати таке вихованє усїм моїм синам, не вини-маючи навіть і найменше спосібних, бо я уважаю се за найкращєє наслідство, яке можу вам дати. Колиб я брав ті гроші з державних сум, то

могли би вказувати на те, що они ідуть марно на особисті цілі і сказати, що я розвидю державні доходи. Але і мій особистий маєток є в деякім взгляді власністю держави і належить до вашого отця на те, щоби він ними робив добродійні дїла та покривав розходи на свою родину. Гроші, що пїдуть на ваше вихованє, вернуть ся прямо для держави. Ви заєвґди повинні памятати, що володїтель вашої віт-чини не обовязаний надавати вам впливо-ві становиска тому, що ви королівські дїти. Коли для занятя високих державних обовязків докончє потрібні особисті спосібности, то і ви повинні надзвичайно ревни і старанно учити ся своїх наук. Через те ви виробите для себе спро-можність довершити щонебудь на користь ва-шої вітчизни і сьвіта, в котрім живете. Колиб ви думали, що вам не потрібно нічого робити длятого, що ви — королівські сини, то ви-б ста-ли подібними до тих звірят, що родять ся, їдять, сплять і умирають. Не виображайте собі, що ви можете виносити ся над других і обходити ся з ними лихо, бо ви — мої сини та що вам не можна нічо зробити за се. Ваш батько жадає, щоби єго сини не були гордими, бо се може тільки пошкодити вам. Вас покарає ся, коли ви зробите щонебудь несправедливого і від карі не спасє вас те, що ваш батько-король. Ви по-винні обережно обходити ся зі своїми грошима. Вам не слїд бути марнотратними на тій підста-ві, що ви — богаті королівські сини. Упереджаю вас, щоби ви не вертали з довгами; знайте, що їх ніхто не заплатить і що ви не схоронитесь перед карою. Памятайте, що гроший не так скоро придбати, як розпустити. Гроші, що ідуть на ваше образованє, становлять часть грошей вашого батька які він отримав в нагороду за труди над забезпеченєм добробиту своїх підда-них. Ті гроші маєте уживати тільки на хосєн-ні дїла“.

Богацтво і коштовне житє англійско-го народу показує найліпше єтатя одной англій-ської газети про уживанє рукавичок в Англії. Річно зуживає Англія не менше як 36 мільонів рукавичок а три чверти того великого числа зуживають жінки. Є в Англії тільки фабрик ру-кавичок, що в них працює 50.000 робітників. В місті Ворчестрі займають фабрики рукавичок вісім кілометрів. Англійські жінки видають річно на самі рукавички 300—1000 зр. Як се їм можливо стілько видати грошей на самі рука-вички можна поняти, коли зважить ся що одна пара хороших рукавичок коштує 34 зр. і більше. При тім любують ся в яєних рукавичках, котрі зуживають ся скоро. При ліцитації виправи кн. Зомерсет найшли у неї більше як дві тисячки пар рукавичок.

Телеграми „Буковини“.

З дня 15-го липня 1897 року.

Відень. Заява вірноконституційної великої посїлости переконала міродаїні круги, що кабї-нет Бадєного не згоден позагодити чєско-ні-мецької справи. Позиція кабінету дуже потрясєна і всі предвиджують недалеку кризис. Навіть вже подають наслідника ґр. Бадєного яко міністра внутрішних справ Австрії а ним має бути на-місник Тироля ґр. Мервельт.

Берлин. Köln. Ztg. виступає против тих Німців, що взяли участь в австрійських демон-страціях і виражає ся з обуренєм про тих ав-стрійських Німців, що надуживають німецької землі до таких демонстрацій, які не лицюють поважному сторонництву політичному.

КОНКУРС.

Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях пошукує для бурси від 1. л. вересня с. р.

УПРАВИТЕЛЯ

для надзору над питомцями бурси

і

ГОСПОДИНЮ

що подавала би питомцям харч разом з опалюванем, освічуванем і чищенем комнат та пранем білизни.

Термін для зголошування до кінця липня с. р. — Близині усліва в „Народнім Домі“ (улиця Петровича 2.) що-дня від 6—8 год. вечером.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте
чимскорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінченя рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“, після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші усліва і видає поліси і квіти в рускій мові.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Хто хоче мати

добру і дешево

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як вєсєди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обєсужу Вас по братньому

З поважанєм

В. Данилевич,
машинїст у броварі Штайнера в Чернівцях, при ул. зелїзничїй (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителїв!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомленя
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарні „Рускої Ради.“
Просимо о замовленя.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає вєякі роботи друкарскі в мовах рускїй, польскїй і нїмецкїй.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з Чернівців					приходять до Чернівців							
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців.	1128	320	757	811	610	
до Глибоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глибокої	—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Боїна, Новоселці	645	430	—	—	—	з Новоселці, Боїна, Садагури	—	1113	950	—	—	
з Глибоки					до Глибоки							
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—	
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятницї.					Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третій поїзд не іде в понедїлок.							
з Гадікфальви					до Гадікфальви							
до Радівців	610	1003	228	612	805	з Радівців	542	855	115	550	747	
з Гатни					до Гатни							
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1010	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—	
з Іцкан					до Іцкан							
до Сучави	327	630	1009	216	718	зі Сучави	442	842	130	630	837	
з Вами					до Вами							
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.					Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вами, Драгоші і обох Молдавицях.							
з Карапчева					до Карапчева							
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—	
Перший поїзд іде що понедїлка, другий з винятком понедїлка, вчнний кожної днини.					Перший поїзд іде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.							

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно європейский іде о 46 минут пізнійше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркнем минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

За редакцію відповідає Осип Маковей.